

**Raftul
Denisei**

Colecție coordonată de
DENISA COMĂNESCU

JEANETTE WINTERSON

Portocalele
nu sunt
singurele fructe

Traducere din engleză și note de
VALI FLORESCU

HUMANITAS
fiction

Coperta de
ANGELA ROTARU

Redactor
IOANA PETRIDEAN

JEANETTE WINTERSON
ORANGES ARE NOT THE ONLY FRUIT
Copyright © 1985 by Jeanette Winterson
All rights reserved

© HUMANITAS FICTION, 2008, pentru prezenta versiune românească

EDITURA HUMANITAS FICTION
Piața Presei Libere 1, 013701 București, România
tel. 021/408 83 73, fax 021/408 83 74
www.humanitas.ro

Comenzi CARTE PRIN POȘTĂ: tel./fax 021/311 23 30
C.P.C.E. — CP 14, București
e-mail: cpp@humanitas.ro
www.libhumanitas.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
WINTERSON, JEANETTE

Portocalele nu sunt singurele fructe / Jeanette Winterson;
trad.: Vali Florescu. – București: Humanitas Fiction, 2008
ISBN 978-973-689-267-7

I. Florescu, Vali (trad.)

821.111-31=135.1

Pentru Gill Saunders și pisica Fang

„Când se folosesc fructe cu pielițe groase, suprafața trebuie spumuită cu grijă, altfel se va forma o mîzgă ce-i va da, atunci când va fi gata, un aspect neplăcut.“

Din *Rețete de marmeladă* de doamna Beeton

„Portocalele nu sunt singurele fructe.“

Nell Gwynn

GENEZA

Ca majoritatea oamenilor, am trăit multă vreme cu mama și tatăl meu. Tatei îi plăcea să se uite la lupte greco-romane la televizor, iar mamei îi plăcea să se ia la trântă; n-avea importanță cu ce sau cu cine. Ea era persoana din colțul alb și cu asta basta.

În zilele cu vântul cel mai puternic, ea atârna la uscat cele mai mari cearșafuri. *Își dorea* ca mormonii să-i bată la ușă. Odată, de alegeri, a pus fotografia unui candidat conservator în geam, într-un oraș industrial, predominant laburist.

Nu auzise în viața ei de sentimente tulburi. Lumea se împărțea în prieteni și dușmani.

Dușmanii erau: Satana (în multiplele-i înfățișări)

Vecinii de alături

Sexul (în multiplele-i înfățișări)

Trântorii

Prietenii erau: Dumnezeu

Câinele nostru

Tanti Madge

Romanele lui Charlotte Brontë

Insecticidele

și, la început, și eu. Fusesem adusă pentru a mă alătura ei ca parteneră în meciul de lupte greco-romane pe echipe dintre ea și Restul Lumii. Avea o atitudine plină de mister în privința facerii copiilor; nu era vorba că n-ar fi putut avea, ci că nu voia să aibă. Era foarte supărată că Fecioara Maria

i-o luase înainte. Așa că a ales opțiunea imediat următoare și a făcut demersuri să i se încredințeze un copil găsit. Acela am fost eu.

Nu țin minte nici o clipă în care să nu fi știut că sunt o ființă aparte. Nu aveam Magi, întrucât ea nu credea că există cu adevărat bărbați înțelepți, însă aveam oi. Într-una dintre cele mai vechi amintiri ale mele, stau de Paște pe o oaie, în timp ce ea îmi spune povestea Mielului Sacrificat. Duminica următoare, îl mâncam cu cartofi.

Duminica e ziua Domnului, cea mai însemnată zi a săptămânii; acasă, aveam un radio cu pickup, cu o fațadă impresionantă de mahon și un buton grăsan de bachelită, cu care să te joci până găsești posturile. De regulă, ascultam Light Programme¹, însă duminica ascultam întotdeauna World Service, în așa fel încât mama să poată fi în permanență la curent cu activitățile misionarilor. Harta Misionarilor era foarte frumoasă. Pe față avea toate țările, iar pe spate, o diagramă care îți spunea despre Triburi și Ciudățeniile lor. Favoritul meu era numărul 16, *Buzulii din Carpați*. Aceștia credeau că, dacă un șoarece dă peste părul pe care ți l-ai tăiat și-și face un cuib din el, te doare capul. Dacă acel cuib era destul de mare, puteai chiar să și înnebunești. După știința mea, încă nu-i vizitase nici un misionar.

Duminica, mama se trezea devreme și nu lăsa pe nimeni să intre în salon până la ora zece. Era locul ei de rugăciune și meditație. Întotdeauna se ruga în picioare, din cauza genunchilor, așa cum Bonaparte dădea întotdeauna ordine de pe cal, din cauza staturii sale. Sunt convinsă că relația pe care mama o avea cu Dumnezeu era foarte strâns legată de poziția ei. Era dedicată trup și suflet Vechiului Testament. Nu se regăsea câtuși de puțin în mielul pascal cel blând, ea era acolo, cu toată ființa alături de proroci, și adesea, când urgiile cerului nu se abăteau asupra celor ce meritau, o găseai bosumflată

¹ Post de radio din rețeaua BBC, inaugurat la 29 iulie 1945, care difuza muzică și emisiuni de divertisment. A funcționat până în 1967.

sub copaci. Destul de des însă, ele se pogorau asupra păcătoșilor, din voia Domnului ori a ei, nu știu să spun.

Întotdeauna se ruga în exact același mod. În primul rând, îi mulțumea lui Dumnezeu că trăise să mai apuce o nouă zi, apoi îi mulțumea lui Dumnezeu că se milostivise de lume încă o dată. Apoi vorbea despre dușmanii ei, ceea ce echivala, practic, cu un catehism.

În clipa în care cuvintele „Mă voi răzbuna, spuse Domnul“ răsunau prin perete în bucătărie, puneam ceainicul pe foc. Cât fierbea apa și se făcea ceaiul, ea se ocupa de ultimul punct de pe ordinea de zi, lista celor suferinzi. Era cât se poate de punctuală. Eu puneam laptele în ceașcă, ea intra, lua o gură mare de ceai și rostea una dintre următoarele trei propoziții.

— Domnul e bun (privind cu ochi de oțel spre curtea din spate).

— Ce fel de ceai e ăsta ? (privind cu ochi de oțel spre mine).

— Cine a fost cel mai bătrân om din Biblie ?

Numărul 3 avea, firește, mai multe variații, însă întotdeauna era o întrebare legată de Biblie. La biserică se țineau o sumedenie de concursuri legate de Biblie și mamei îi plăcea să câștig. Dacă știam răspunsul, îmi mai puneam o întrebare, dacă nu, se supăra, din fericire nu pentru mult timp, fiindcă trebuia să ascultăm World Service. Era mereu la fel; ne așezam una de-o parte a radioului, una de cealaltă, ea cu ceaiul, eu cu un blocnotes și un creion; în fața noastră se afla Harta Misionarilor. Glasul îndepărtat ce venea dinspre difuzorul central al aparatului ne dădea vești despre activități, convertiți și probleme. La final, ți se cerea să-ți spui și tu RUGĂCIUNILE TALE. Trebuia să notez totul, ca mama să-și prezinte raportul la biserică în acea seară. Ea era Secretara Misionarilor. Raportul Misionarilor era un adevărat calvar pentru mine, fiindcă masa noastră de prânz depindea foarte mult de el. Dacă treburile mergeau bine, nu murea nimeni și aveam mulți convertiți, mama ne pregătea o mâncare cu carne. Dacă cei Fără-de-Dumnezeu se dovediseră nu doar încăpățânați, ci și criminali, mama își petrecea restul dimineții

ascultând *Pasajele Religioase Selectate de Jim Reeves* și trebuia să ne mulțumim cu ouă fierte și soldățești din pâine prăjită. Soțul ei era un om care se mulțumea cu puțin, însă știam că asta îl deprimă. Ar fi gătit el însuși, dacă mama n-ar fi fost pe deplin convinsă că ea este unica persoană din casă în stare să deosebească o cratiță de un pian. Din punctul nostru de vedere, se înșela, însă din punctul ei de vedere avea dreptate și asta era unicul adevăr care conta.

Reușeam, cumva, să trecem cu bine de aceste dimineți, și după-amiaza, ea și cu mine scoteam câinele afară să-l plimbăm, în timp ce tata curăța toți pantofii.

— Îți dai seama imediat ce hram poartă cineva după pantofi, spunea mama. Uită-te la Vecinii de Alături.

— Băutură, spunea mama cu tristețe în timp ce treceam pe lângă casa lor. E singurul lucru pe care-l cumpără din Maxi Ball's Catalogue Seconds. Diavolul însuși e un bețiv (uneori, mama reinventa teologia).

Maxi Ball era un depozit, unde se vindeau haine ieftine, care ți se rupeau când ți-era lumea mai dragă și miroseau a clei industrial. Cei disperăți, cei indolenți, cei mai amărâți se războiau unii cu alții sâmbăta dimineața pentru a strânge tot ce se putea și a se certa pentru preț. Mama prefera să facă foamea decât să fie văzută la Maxi Ball. Îmi transmisese și mie groaza ei de acest loc. Dat fiind că atât de mulți dintre cunoscuții noștri se duceau acolo, nu era prea corect din partea ei, însă corectitudinea nu fusese niciodată punctul ei forte; iubea și ura, iar Maxi Ball era pe lista lucrurilor pe care le ura din tot sufletul. Odată, iarna, fusese nevoită să se ducă să-și cumpere de acolo un corset și, chiar în mijlocul slujbei de împărțășanie, chiar în acea duminică, îi alunecase din el o balenă, care o împunsese în stomac. O oră întreagă nu putuse face nimic decât să rabde. Când am ajuns acasă, a rupt corsetul și a folosit balenele ca să-și sprijine cu ele florile de năprasnică, în afară de una singură, pe care mi-a dat-o mie. Încă o mai am și, ori de câte ori îmi

vine să fușeresc ceva, mă gândesc la balenă și-mi vine mintea la cap.

Mama și cu mine ne plimbam spre dealul din capătul străzii noastre. Locuiam într-un oraș furat de la văile din jur, un loc înghesuit, plin de coșuri și prăvălii și case spate-în-spate, lipsite de grădini. Eram înconjurați de dealuri, iar al nostru se întindea până la Penini, presărat din loc în loc cu câte o fermă sau vreo relicvă de război. Mai demult erau o groază de tancuri vechi, însă primăria le-a luat și le-a dus în altă parte. Orașul era o pată durdulie, iar străzile se pierdeau în verdeța colinelor. Casa noastră se afla aproape în capătul unei străzi lungi, ce se pierdea în zare. O stradă în pantă, cu drum pietruit. Când te urci în vârful dealului și te uiți în jos vezi totul, de parc-ai fi Isus în Slava Sa, doar că nu e o priveliște prea plăcută. În dreapta era viaductul și, dincolo de viaduct, moșia lui Ellison, unde se ținea târgul, o dată pe an. Aveam voie să mă duc numai dacă-i aduceam mamei niște mazăriche neagră¹. Măzăricea neagră arată ca niște căcăreze de iepure și are un sos apos făcut din zeamă și terci țigănesc. Are un gust minunat. Țiganii făceau focul și găteau toată noaptea, iar mama din păcătoși nu îi scotea, însă în mare ne înțelegeam destul de bine. Ei se făceau că nu văd că le tot dispar merele trase în caramel și, uneori, dacă nu era lume și n-aveai destui bani, te lăsau chiar și să te dai o tură cu mașinuțele. Cei de teapa mea, de pe stradă, ne cam cafteam în jurul caravelor cu cei fițoși, de pe bulevard. Fițoasele se duceau la Cercetașe și nu rămâneau la mesele de la școală.

Odată, când tocmai îmi luam mazăricea neagră și voiam să mă duc acasă, țiganca cea bătrână m-a prins de mână. Am

1 În engl. în orig. *black peas*, fel de mâncare tradițional din Lancashire, făcut din mazărice neagră, pusă la macerat peste noapte și apoi fiartă la foc mic. Se găsește de regulă la târguri sau pe stradă, la tonetă, și se consumă dintr-un pahar, cu sare și oțet. Se poate servi rece sau caldă, în funcție de anotimp.